Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a zecea)

28 aprilie 2022*

„Trimitere preliminară – Drepturi de proprietate intelectuală – Directiva 2004/48/CE – Articolul 14 – Noțiunile de «cheltuieli de judecată» și de «celelalte cheltuieli» – Punere în întârziere în vederea asigurării respectării unui drept de proprietate intelectuală pe cale extrajudiciară – Onorarii de avocat – Calificare – Reglementare națională care limitează cuantumul recuperabil al acestor cheltuieli în anumite condiții”

În cauza C-559/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Landgericht Saarbrücken (Tribunalul Regional din Saarbrücken, Germania), prin decizia din 6 octombrie 2020, primită de Curte la 26 octombrie 2020, în procedura

Koch Media GmbH

împotriva

FU,

CURTEA (Camera a zecea),

compusă din domnul I. Jarukaitis, președinte de cameră, domnii M. Ilešič (raportor) și D. Gratsias, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Koch Media GmbH, de A. Nourbakhsch, Rechtsanwalt;

– pentru guvernul german, de J. Möller, M. Hellmann și U. Bartl, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de G. Braun, T. Scharf și S. L. Kalėda, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 11 noiembrie 2021,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 14 din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (JO 2004, L 157, p. 45, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 56).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Koch Media GmbH, pe de o parte, și FU, pe de altă parte, în legătură cu cheltuielile de judecată recuperabile cu titlu de onorarii de avocat pe care Koch Media le-a efectuat pentru a asigura respectarea drepturilor sale printr-o punere în întârziere adresată lui FU înainte de introducerea unei acțiuni în justiție.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2004/48

3 Considerentele (10), (14) și (17) ale Directivei 2004/48 au următorul cuprins:

„(10) Obiectivul prezentei directive constă în apropierea acestor legislații pentru a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen, al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne.

[…]

(14) Măsurile prevăzute la articolul 6 alineatul (2), articolul 8 alineatul (1) și articolul 9 alineatul (2) se aplică numai actelor întreprinse la scară comercială, fără a aduce atingere posibilității pe care o au statele membre de a aplica aceste măsuri și altor acte. Actele întreprinse la scară comercială sunt cele care au ca scop obținerea unui avantaj economic sau comercial direct sau indirect, ceea ce exclude în mod normal actele consumatorilor finali care acționează cu bună-credință.

[…]

(17) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute prin prezenta directivă ar trebui să fie stabilite în fiecare caz astfel încât să țină seama în mod corespunzător de caracteristicile specifice ale acestui caz, în special de caracteristicile specifice fiecărui drept de proprietate intelectuală și, atunci când este cazul, de caracterul intenționat sau neintenționat al infracțiunii săvârșite.”

4 Potrivit articolului 1 din această directivă, intitulat „Obiect”:

„Prezenta directivă privește măsurile, procedurile și mijloacele de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. În înțelesul prezentei directive, expresia «drepturi de proprietate intelectuală» include drepturile de proprietate industrială.”

5 Articolul 2 din directiva menționată, intitulat „Domeniu de aplicare”, prevede la alineatul (1):

„Fără a aduce atingere mijloacelor prevăzute sau care pot fi prevăzute prin legislația comunitară sau internă, în măsura în care aceste mijloace sunt favorabile titularilor drepturilor, măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute prin prezenta directivă se aplică, în conformitate cu articolul 3, oricărei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală prevăzute de legislația comunitară și/sau legislația internă a statului membru în cauză.”

6 Capitolul II din aceeași directivă cuprinde articolele 3-15 din aceasta, referitoare la măsurile, procedurile și mijloacele de reparație reglementate de Directiva 2004/48.

7 Articolul 3 din Directiva 2004/48, intitulat „Obligație generală”, prevede:

„(1) Statele membre prevăd măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală care intră sub incidența prezentei directive. Aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate.

(2) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive.”

8 Potrivit articolului 13 din această directivă, intitulat „Daune-interese”:

„(1) Statele membre asigură ca, la cererea părții prejudiciate, autoritățile judecătorești competente să ordone contravenientului care a acționat cu bună-știință sau având motive suficiente de a ști acest lucru, plata către titularul dreptului a unor daune-interese adaptate prejudiciului real suferit de acesta prin încălcarea dreptului său.

La stabilirea daunelor-interese, autoritățile judecătorești:

(a) iau în considerare toate aspectele necesare, cum ar fi consecințele economice negative suferite de partea prejudiciată, în special câștigul nerealizat, orice beneficiu fără justă cauză realizat de contravenient și, dacă este cazul, alte elemente în afara factorilor economici, cum ar fi prejudiciul moral cauzat titularului dreptului prin încălcarea drepturilor sale

sau

(b) ca alternativă la litera (a), pot hotărî, dacă este cazul, să fixeze o valoare forfetară pentru daunele-interese, pe baza unor elemente cum ar fi, cel puțin, valoarea redevențelor sau drepturilor care ar fi fost datorate în cazul în care contravenientul ar fi cerut autorizația de a utiliza dreptul de proprietate intelectuală respectiv.

(2) Atunci când contravenientul a săvârșit o încălcare fără a avea știință de aceasta sau fără a avea motive rezonabile de a ști aceasta, statele membre pot să prevadă că autoritățile judecătorești pot ordona recuperarea beneficiilor sau plata unor daune-interese care pot fi prestabilite.”

9 Articolul 14 din directiva menționată, intitulat „Cheltuieli de judecată”, prevede:

„Statele membre asigură ca, în principiu, cheltuielile de judecată rezonabile și proporționale și celelalte cheltuieli făcute de partea care a obținut câștig de cauză să fie suportate de partea care a pierdut, în afară de cazul când principiul echității nu permite acest lucru.”

Directiva 2001/29/CE

10 Articolul 1 din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230), intitulat „Domeniu de aplicare”, prevede la alineatul (2):

„[…] [P]rezenta directivă lasă intacte și nu aduce în niciun fel atingere dispozițiilor comunitare privind:

(a) protecția juridică a programelor pentru calculator;

[…]”

11 Articolul 8 din această directivă, intitulat „Sancțiuni și căi de atac”, prevede la alineatul (2):

„Fiecare stat membru adoptă măsurile necesare pentru a permite titularilor de drepturi ale căror interese sunt afectate de o activitate de contrafacere săvârșită pe teritoriul său să intenteze o acțiune prin care să solicite daune-interese și/sau pronunțarea unei ordonanțe președințiale, precum și, dacă este cazul, confiscarea materialelor contrafăcute, precum și a dispozitivelor, produselor sau componentelor menționate la articolul 6 alineatul (2).”

Directiva 2009/24/CE

12 Directiva 2009/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind protecția juridică a programelor pentru calculator (JO 2009, L 111, p. 16) a codificat și a abrogat Directiva 91/250/CEE a Consiliului din 14 mai 1991 privind protecția juridică a programelor pentru calculator (JO 1991, L 122, p. 42).

13 Articolul 1 din Directiva 2009/24, intitulat „Obiectul protecției”, prevede la alineatul (1):

„În conformitate cu dispozițiile prezentei directive, statele membre protejează programele pentru calculator, prin dreptul de autor, ca fiind opere literare în înțelesul [Convenției de la Berna privind protecția operelor literare și artistice, semnată la Berna la 9 septembrie 1886 (Actul de la Paris din 24 iulie 1971), în versiunea care rezultă din modificarea din 28 septembrie 1979]. În înțelesul prezentei directive, noțiunea «program pentru calculator» include materialul de concepție pregătitor.”

14 Articolul 7 din directiva menționată, intitulat „Măsuri speciale de protecție”, prevede la alineatul (1):

„Fără a aduce atingere dispozițiilor articolelor 4, 5 și 6, statele membre iau, în conformitate cu legislațiile lor interne, măsuri adecvate împotriva persoanelor care săvârșesc unul dintre următoarele acte:

(a) punerea în circulație a copiei unui program pentru calculator cunoscând sau având motive întemeiate să cunoască că este contrafăcută;

[…]”

Dreptul german

15 Articolul 97a din Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz (Legea privind dreptul de autor și alte drepturi conexe) din 9 septembrie 1965 (BGBl. 1965 I, p. 1273), în versiunea sa aplicabilă litigiului principal (denumită în continuare „UrhG”), intitulat „Punerea în întârziere”, are următorul cuprins:

„(1) Înainte de a iniția o procedură judiciară, persoana prejudiciată trebuie să transmită autorului încălcării o scrisoare de punere în întârziere prin care să îi solicite încetarea comportamentului în cauză și să îi ofere posibilitatea de a soluționa diferendul prin angajamentul acestuia de a se abține de la comportamentul respectiv și de a achita o penalitate contractuală adecvată.

(2) Scrisoarea de punere în întârziere trebuie, în mod clar și inteligibil,

1. să indice numele sau denumirea persoanei prejudiciate, în cazul în care scrisoarea de punere în întârziere nu este formulată de persoana prejudiciată însăși, ci de un reprezentant al său;

2. să descrie cu exactitate încălcarea unui drept;

3. să furnizeze un calcul detaliat al cererilor de plată, în funcție de aspectul dacă este vorba despre plata unor daune interese sau despre rambursarea unor cheltuieli, și

4. în cazul în care se solicită asumarea unui angajament de abținere de la anumite acțiuni, să indice în ce măsură angajamentul propus depășește prejudiciul care face obiectul scrisorii de punere în întârziere.

O scrisoare de punere în întârziere care nu respectă prima teză nu produce efecte.

(3) În cazul în care punerea în întârziere este justificată și conformă cu alineatul 2 prima teză punctele 1-4, se va putea solicita rambursarea cheltuielilor necesare. În ceea ce privește utilizarea serviciilor unui avocat, rambursarea cheltuielilor necesare este plafonată, referitor la onorariile legale, la un cuantum corespunzător unei valori în litigiu de 1 000 de euro care are ca obiect o acțiune în interzicere și în încetare, în cazul în care persoana vizată

1. este o persoană fizică ce nu utilizează operele protejate în temeiul prezentei legi sau alte obiecte protejate în temeiul prezentei legi pentru activitatea sa comercială sau profesională independentă și

2. nu a fost deja obligată să înceteze anumite acțiuni ca urmare a unui drept contractual al persoanei care trimite scrisoarea de punere în întârziere sau ca urmare a unei hotărâri judecătorești definitive sau a unei ordonanțe prin care se dispun măsuri provizorii.

Valoarea indicată în cea de a doua teză se aplică de asemenea în cazul în care se invocă în paralel un drept de interdicție și un drept de încetare. Cea de a doua teză nu se aplică în cazul în care valoarea respectivă nu este echitabilă în circumstanțele specifice ale cauzei.

[…]"

Litigiul principal și întrebările preliminare

16 Koch Media este titulara drepturilor de proprietate intelectuală referitoare la jocul pentru calculator „*This War of Mine*" pentru teritoriul Republicii Federale Germania. Este vorba despre un joc pentru calculator care a fost introdus pe piață în luna noiembrie 2014 și care, potrivit indicațiilor Koch Media, a primit premiul german al jocului pentru calculator. Potrivit deciziei de trimitere, prețul de vânzare a operei pe piața relevantă a atins sume mai mari de 30 de euro în primele luni de la publicarea sa.

17 Considerând că, prin punerea la dispoziția publicului a acestui joc pentru calculator, prin intermediul conexiunii sale la internet, pentru descărcarea pe o platformă de partajare de fișiere în cadrul unei rețele de la utilizator la utilizator (peer-to-peer), FU, o persoană fizică, a săvârșit mai multe încălcări ale drepturilor sale de proprietate intelectuală, Koch Media a mandatat un cabinet de avocatură pentru a asigura respectarea drepturilor sale, în special prin adresarea către FU a unei puneri în întârziere pentru încetarea acțiunilor sale, în conformitate cu articolul 97a din UrhG.

18 Prin scrisoarea din 9 aprilie 2015, avocații Koch Media au propus FU o soluționare amiabilă, solicitându-i să se angajeze, sub sancțiunea unei penalități contractuale, să înceteze să pună acest joc pentru calculator la dispoziția publicului pentru descărcarea pe o platformă de partajare de fișiere, precum și să plătească daune interese.

19 Întrucât această propunere nu a fost acceptată de FU în ceea ce privește plata de daune interese, ci numai în ceea ce privește angajamentul de a înceta acțiunile sale, Koch Media a introdus o acțiune în despăgubire la Amtsgericht Saarbrücken (Tribunalul Districtual din Saarbrücken, Germania). Admițând această acțiune, printr-o hotărâre din 29 ianuarie 2020, instanța menționată a constatat că, între 26 și 28 noiembrie 2014, FU pusese la dispoziție jocul pentru calculator în discuție, prin intermediul conexiunii sale la internet, pentru descărcarea pe o platformă de partajare de fișiere, de cel puțin 13 ori. Pe de altă parte, instanța menționată a obligat FU la plata cheltuielilor de judecată, inclusiv a sumei de 124 de euro, majorată cu dobânzi, cu titlu de onorarii de avocat pe care Koch Media a trebuit să le suporte pentru a-și valorifica dreptul la încetare printr-o punere în întârziere.

20 Considerând, printre altele, că trebuia să fie rambursată pentru toate aceste onorarii de avocat precontencioase care se ridică în speță la 984,60 euro, ceea ce corespunde unei valori în litigiu de 20 000 de euro, Koch Media a declarat apel împotriva acestei decizii la instanța de trimitere, Landgericht Saarbrücken (Tribunalul Regional din Saarbrücken, Germania).

21 Instanța de trimitere arată că rambursarea onorariilor de avocat suportate în cadrul fazei precontencioase a unui litigiu în materia apărării drepturilor de proprietate intelectuală, referitoare la exercitarea dreptului de încetare, este reglementată, în dreptul german, la articolul 97a din UrhG. Potrivit acestei dispoziții, titularul dreptului de autor căruia i s-a adus atingere poate, în principiu, să obțină rambursarea „cheltuielilor necesare". În această privință, ar reieși, pe de o parte, din cuprinsul articolului 97a alineatul 3 a doua teză din UrhG că legiuitorul german plafonează în principiu la 1 000 de euro valoarea în litigiu a sumei care trebuie rambursată de persoane fizice, ceea ce ar însemna că o parte importantă din onorariile de avocat ar rămâne în sarcina titularului drepturilor de proprietate intelectuală. Pe de altă parte, din articolul 97a alineatul 3 a patra teză din UrhG ar rezulta că, cu titlu de excepție, instanța competentă poate să nu țină seama de acest plafon în cazuri de „inechitate". În schimb, din jurisprudența Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) ar rezulta că, atunci când un titular de drepturi privind filmele, muzica sau DVD-urile de actualitate invocă dreptul său la încetare, valoarea în litigiu s-ar ridica, în orice caz, la peste 10 000 de euro.

22 În acest context, instanța de trimitere ridică, în primul rând, problema dacă onorariile de avocat legate de punerea în întârziere precum cea în discuție în cauza cu care este sesizată intră sub incidența „cheltuieli[lor] de judecată" sau a „[celorlalte] cheltuieli", prevăzute la articolul 14 din Directiva 2004/48, sau a „daune[lor] interese", menționate la articolul 13 din această directivă, cu excepția cazului în care acestea nu intră deloc în domeniul de aplicare al acestei directive.

23 Potrivit instanței de trimitere, punerea în întârziere prevăzută la articolul 97a din UrhG ar urmări un dublu obiectiv, și anume, pe de o parte, să încerce evitarea unui proces printr-o soluționare amiabilă a litigiului între părți și, pe de altă parte, protejarea, în caz de proces, a titularului dreptului de proprietate intelectuală împotriva riscului de a fi obligat la plata cheltuielilor de judecată în ipoteza în care ar introduce o acțiune în încetare fără să fi procedat la o punere în întârziere prealabilă, dar în care pârâtul ar recunoaște de la bun început temeinicia cererii sale.

24 În al doilea rând, aceasta urmărește să afle dacă, având în vedere concluziile care s-ar desprinde din Hotărârea din 28 iulie 2016, United Video Properties (C-57/15, EU:C:2016:611), directivele pertinente trebuie interpretate în sensul că, în principiu, cheltuielile de punere în întârziere trebuie de asemenea să fie rambursate integral atunci când încălcarea unor drepturi de proprietate intelectuală a fost săvârșită de persoane fizice care nu urmăresc niciun interes profesional sau comercial și dacă anumiți factori pot conduce numai la rambursarea unei părți minime din aceste cheltuieli. În cazul unui răspuns afirmativ, instanța de trimitere solicită să se decidă care ar fi aceste cheltuieli rambursabile.

25 În al treilea rând, conform articolului 14 din Directiva 2004/48, onorariile de avocat suportate de partea care a obținut câștig de cauză ar trebui, în general, să fie suportate de partea care a pierdut, în afară de cazul în care principiul echității nu permite acest lucru. Or, articolul 97a alineatul 3 a patra teză din UrhG ar fi inversat raportul dintre această regulă și excepția sa. Astfel, potrivit acestei dispoziții, plafonul de 1 000 de euro referitor la valoarea în litigiu aplicabilă stabilirii cheltuielilor de judecată nu s-ar aplica numai în cazul particular în care această valoare prezintă un caracter inechitabil în raport cu împrejurările speței.

26 În concluzie, această instanță precizează că cererea sa de decizie preliminară se înscrie în contextul unui mare număr de litigii pendinte în fața sa, a căror soluționare, în ceea ce privește rambursarea onorariilor de avocat privind faza precontencioasă a unui litigiu în materia apărării drepturilor de proprietate intelectuală, depinde de interpretarea dreptului Uniunii, jurisprudența germană fiind foarte divergentă în această privință.

27 În aceste condiții, Landgericht Saarbrücken (Tribunalul Regional din Saarbrücken) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) a) Articolul 14 din Directiva [2004/48] trebuie interpretat în sensul că această dispoziție include drept «cheltuieli de judecată» sau «celelalte cheltuieli» onorariile de avocat necesare efectuate de titularul unor drepturi de proprietate intelectuală în sensul articolului 2 din Directiva 2004/48 atunci când se prevalează, prin intermediul unei puneri în întârziere pe cale extrajudiciară, de dreptul la încetarea încălcării drepturilor sale împotriva autorului încălcării?

b) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare litera a): articolul 13 din Directiva [2004/48] trebuie interpretat în sensul că această dispoziție include onorariile de avocat menționate la prima întrebare litera a) ca daune interese?

2) a) Dreptul Uniunii, având în vedere în special

– articolele 3, 13 și 14 din Directiva [2004/48];

– articolul 8 din Directiva [2001/29] și

– articolul 7 din Directiva [2009/24],

trebuie interpretat în sensul că titularul unor drepturi de proprietate intelectuală în sensul articolului 2 din Directiva [2004/48] are dreptul, în principiu, la rambursarea integrală a onorariilor de avocat menționate la prima întrebare litera a) sau, în orice caz, a unei părți adecvate și substanțiale a acestora, chiar dacă

– încălcarea în cauză a fost săvârșită de o persoană fizică în afara activității sale profesionale sau comerciale și

– o reglementare națională prevede, într-un astfel de caz, că asemenea onorarii de avocat pot fi, de regulă, rambursate numai pe baza unei valori reduse a obiectului litigiului?

b) În cazul în care răspunsul la a doua întrebare litera a) este afirmativ: dreptul Uniunii menționat [în cuprinsul acesteia] trebuie interpretat în sensul că poate fi avută în vedere o excepție de la principiul menționat în aceasta […] – potrivit căruia titularului drepturilor trebuie să i se ramburseze integral onorariile de avocat menționate la prima întrebare litera a) sau, în orice caz, o parte adecvată și substanțială a acestora,

în considerarea altor factori (precum actualitatea operei, durata publicării și săvârșirea încălcării de către o persoană fizică în afara activității sale profesionale sau comerciale),

chiar dacă încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală în sensul articolului 2 din Directiva [2004/48] constă în partajarea de fișiere (*filesharing*), așadar, punerea la dispoziția publicului a operei prin oferirea cu titlu gratuit a posibilității de descărcare tuturor participanților pe o platformă de schimb cu acces liber fără gestionarea drepturilor digitale (*digital rights management*)?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

28 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 14 din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că cheltuielile efectuate de un titular de drepturi de proprietate intelectuală în temeiul reprezentării sale de către un avocat în vederea asigurării respectării acestor drepturi pe cale extrajudiciară, precum cheltuielile legate de o punere în întârziere, intră în sfera noțiunii de „cheltuieli de judecată” sau de „celelalte cheltuieli”, în sensul acestei dispoziții. Cu titlu subsidiar, aceasta ridică problema dacă astfel de cheltuieli intră în sfera noțiunii de „daune interese”, în sensul articolului 13 din această directivă.

29 După cum menționează considerentul (10) al acesteia, obiectivul Directivei 2004/48 constă în apropierea legislațiilor statelor membre în ceea ce privește mijloacele de asigurare a respectării drepturilor de proprietate intelectuală pentru a garanta un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne.

30 În acest scop și conform articolului 1 din aceasta, Directiva 2004/48 privește toate măsurile, procedurile și mijloacele de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. Articolul 2 alineatul (1) din această directivă precizează că măsurile, procedurile și mijloacele de reparație se aplică oricărei încălcări a acestor drepturi, prevăzută de legislația Uniunii și/sau de legislația internă a statului membru în cauză.

31 Cu toate acestea, dispozițiile Directivei 2004/48 nu urmăresc să reglementeze toate aspectele legate de drepturile de proprietate intelectuală, ci doar pe cele care sunt inerente, pe de o parte, respectării acestor drepturi și, pe de altă parte, încălcărilor acestora din urmă, impunând existența unor căi legale eficace, destinate să prevină, să pună capăt sau să remedieze orice încălcare a unui drept de proprietate intelectuală existent (Hotărârea din 16 iulie 2015, Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, punctul 73 și jurisprudența citată).

32 În plus, la adoptarea acestei directive, legiuitorul Uniunii a ales să realizeze o armonizare minimală privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală în general (Hotărârea din 9 iulie 2020, Constantin Film Verleih, C-264/19, EU:C:2020:542, punctul 36 și jurisprudența citată).

33 Cu toate acestea, după cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 44 din concluzii, trebuie să se constate că, având în vedere obiectivul său de a asigura un nivel ridicat de protecție a proprietății intelectuale, Directiva 2004/48 se aplică atât procedurilor judiciare, cât și extrajudiciare, aceste două tipuri de proceduri putându-se dovedi necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

34 Astfel, Curtea a statuat deja că o procedură autonomă care precedă acțiunea în despăgubire, precum cererea de informații, prin care, în temeiul articolului 8 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2004/48, un reclamant solicită unui furnizor de acces la internet informațiile care permit identificarea clienților săi pentru a putea introduce în mod util o acțiune în justiție împotriva presupușilor contravenienți îndeplinește criteriul prevăzut de această dispoziție, și anume ca o astfel de cerere să fie legată de „[o acțiune] referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală” (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 iunie 2021, M.I.C.M., C-597/19, EU:C:2021:492, punctele 81 și 82).

35 Din moment ce procedura de punere în întârziere extrajudiciară constituie o formă de căutare a unei soluții amiabile anterior introducerii unei acțiuni judiciare propriu-zise, nu se poate considera că aceasta nu intră în domeniul de aplicare al Directivei 2004/48.

36 În ceea ce privește aspectul dacă cheltuielile legate de o punere în întârziere intră în domeniul de aplicare al noțiunilor de „cheltuieli de judecată” sau „celelalte cheltuieli”, în sensul articolului 14 din Directiva 2004/48, ori al noțiunii de „daune interese”, în sensul articolului 13 din aceasta, trebuie constatat că modul de redactare a articolului 14 din Directiva 2004/48 acoperă nu numai „cheltuielile de judecată”, în sensul strict al termenului, ci și „celelalte cheltuieli” suportate de „partea care a obținut câștig de cauză”.

37 Această dispoziție urmărește consolidarea nivelului de protecție a proprietății intelectuale, evitând descurajarea unei părți prejudiciate de a iniția o procedură judiciară în vederea protejării drepturilor sale (Hotărârea din 16 iulie 2015, Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, punctul 77 și jurisprudența citată).

38 Obiectivul specific pe care îl urmărește această dispoziție se înscrie pe deplin în cel spre care tinde, în general, Directiva 2004/48, și anume apropierea legislațiilor statelor membre pentru a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen a proprietății intelectuale. Conform acestor obiective, în general, persoana care aduce atingere drepturilor de proprietate intelectuală trebuie să suporte în totalitate consecințele financiare ale conduitei sale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 octombrie 2011, Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, punctul 49).

39 Având în vedere aceste obiective, precum și formularea largă și generală a articolului 14 din Directiva 2004/48, care se referă la „partea care a obținut câștig de cauză” și la „partea care a pierdut”, fără a adăuga precizări și fără a stabili limite cu privire la natura procedurii căreia trebuie să i se aplice norma pe care o edictează, această dispoziție este aplicabilă cheltuielilor de judecată efectuate în cadrul oricărei proceduri care intră în domeniul de aplicare al acestei directive (Hotărârea din 16 iulie 2015, Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, punctul 78).

40 Cu toate acestea, o interpretare extensivă a articolului 14 din Directiva 2004/48 în sensul că acesta ar implica faptul că partea care cade în pretenții ar trebui să suporte, în general, cheltuielile făcute de partea care a obținut câștig de cauză, fără a se aduce vreo precizare cu privire la natura acestor cheltuieli, riscă să confere acestui articol un domeniu de aplicare excesiv, lipsind în acest mod articolul 13 din directiva amintită de efectul său util (Hotărârea din 28 iulie 2016, United Video Properties, C-57/15, EU:C:2016:611, punctul 36).

41 Astfel, Curtea a statuat, la punctul 36 din Hotărârea din 28 iulie 2016, United Video Properties (C-57/15, EU:C:2016:611), că articolul 14 din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că intră sub incidența „[celorlalte] cheltuieli”, în sensul acestei dispoziții, numai cheltuielile care sunt direct și strâns legate de procedura judiciară în cauză.

42 Dacă, după cum s-a statuat în Hotărârea din 28 iulie 2016, United Video Properties (C-57/15, EU:C:2016:611), având în vedere caracteristicile cauzei în care s-a pronunțat aceasta, „celelalte cheltuieli”, în sensul articolului 14 din Directiva 2004/48, trebuie să îndeplinească aceste criterii pentru a fi recuperabile, această situație se regăsește cu atât mai mult în cazul „cheltuielilor de judecată” vizate de această dispoziție.

43 În ceea ce privește aspectul dacă cheltuielile legate de o punere în întârziere constituie „cheltuieli de judecată” sau „celelalte cheltuieli”, în sensul articolului 14 din Directiva 2004/48, trebuie să se constate că, deși este adevărat că cheltuielile legate de o punere în întârziere nu pot fi calificate drept „cheltuieli de judecată”, în sensul acestei dispoziții, din moment ce, în acest stadiu, niciun litigiu nu este încă pendinte în fața unei instanțe, nimic din Directiva 2004/48 nu se opune ca aceste cheltuieli să fie calificate drept „celelalte cheltuieli” în sensul acestei dispoziții, în pofida faptului că, în acest stadiu precontencios, nu este încă cert că titularul dreptului de proprietate intelectuală în cauză va iniția sau nu, ulterior, o procedură judiciară sau dacă propunerea sa de soluționare pe cale amiabilă va fi acceptată sau nu de către presupusul contravenient.

44 În măsura în care procedura de punere în întârziere constituie o procedură necesară pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală prin care se urmărește evitarea sau chiar înlocuirea unei proceduri judiciare ulterioare, este necesar să se considere că, pentru aceleași motive precum cele expuse la punctele 32-35 din prezenta hotărâre, cheltuielile legate de asistența și de reprezentarea în această procedură intră în sfera noțiunii „celelalte cheltuieli”, în sensul articolului 14 din Directiva 2004/48.

45 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 14 din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că cheltuielile efectuate de un titular de drepturi de proprietate intelectuală în temeiul reprezentării sale de către un avocat în vederea asigurării respectării acestor drepturi pe cale extrajudiciară, precum cheltuielile legate de o punere în întârziere, intră în sfera noțiunii „celelalte cheltuieli”, în sensul acestei dispoziții.

Cu privire la a doua întrebare

46 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Randstad Italia, C-497/20, EU:C:2021:1037, punctul 42 și jurisprudența citată).

47 În această măsură, este necesar să se considere că, prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 14 din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care prevede că, într-o situație în care încălcarea unui drept de proprietate intelectuală a fost săvârșită de o persoană fizică în afara activității sale profesionale sau comerciale, rambursarea „[celorlalte] cheltuieli”, vizate de această dispoziție, pe care titularul acestui drept o poate pretinde se calculează forfetar, pe baza unei valori în litigiu limitate de această reglementare, cu excepția cazului în care instanța națională consideră că, ținând seama de caracteristicile specifice ale cauzei cu care este sesizată, aplicarea unei astfel de limitări este inechitabilă. În cazul unui răspuns afirmativ, instanța de trimitere urmărește de asemenea să afle care sunt factorii pe care, dacă este cazul, trebuie să îi ia în considerare pentru a stabili dacă aceste cheltuieli sunt rezonabile și proporționale, în sensul acestui articol 14.

48 În primul rând, articolul 14 din Directiva 2004/48 impune ca, în principiu, cheltuielile de judecată rezonabile și proporționale și celelalte cheltuieli efectuate de partea care a obținut câștig de cauză să fie suportate de partea care a pierdut.

49 Pe de o parte, articolul 14 din această directivă impune statelor membre să asigure rambursarea doar a cheltuielilor de judecată „rezonabile”. Această cerință, care se aplică atât „cheltuieli[lor] de judecată”, cât și „[celorlalte] cheltuieli”, în sensul acestei dispoziții, reflectă obligația generală prevăzută la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2004/48, potrivit căreia statele membre trebuie să se asigure în special că măsurile, procedurile și mijloacele de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală vizate de această directivă nu sunt inutil de costisitoare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iulie 2016, United Video Properties, C-57/15, EU:C:2016:611, punctul 24).

50 Astfel, Curtea a apreciat că nu sunt rezonabile cheltuielile excesive ca urmare a unor onorarii neobișnuit de ridicate convenite între partea care a obținut câștig de cauză și avocatul său ori ca urmare a prestării, de către avocat, de servicii care nu sunt considerate necesare pentru a asigura respectarea dreptului de proprietate intelectuală în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iulie 2016, United Video Properties, C-57/15, EU:C:2016:611, punctul 25).

51 Pe de altă parte, articolul 14 din Directiva 2004/48 prevede că cheltuielile de judecată și celelalte cheltuieli care trebuie suportate de partea care cade în pretenții trebuie să fie „proporționale”.

52 În această privință, problema dacă aceste cheltuieli sunt proporționale nu poate fi apreciată independent de cheltuielile pe care partea care a obținut câștig de cauză le-a suportat efectiv pentru asistarea de către un avocat, în măsura în care acestea sunt „rezonabile”, în sensul punctului 49 din prezenta hotărâre. Astfel, deși cerința proporționalității nu presupune ca partea care cade în pretenții să trebuiască în mod necesar să ramburseze totalitatea cheltuielilor suportate de cealaltă parte, ea impune totuși ca această din urmă parte să aibă dreptul la rambursarea măcar a unei părți semnificative și corespunzătoare din cheltuielile rezonabile efectiv suportate de partea care a obținut câștig de cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iulie 2016, United Video Properties, C-57/15, EU:C:2016:611, punctul 29).

53 În plus, în ceea ce privește, în special, situația unei persoane fizice care, în afara activității sale profesionale sau comerciale, ar fi încălcat un drept de proprietate intelectuală, trebuie arătat că, astfel cum reiese din considerentul (14) al Directivei 2004/48, condiția potrivit căreia, pentru a intra în domeniul de aplicare al acestei directive, încălcările trebuie săvârșite la scară comercială nu trebuie să se aplice decât măsurilor privind elementele de probă, măsurilor referitoare la dreptul la informare și măsurilor provizorii și asiguratorii prevăzute în capitolul II din aceasta, fără a aduce atingere posibilității statelor membre de a aplica aceste măsuri și unor acte care nu sunt săvârșite la scară comercială (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 iunie 2021, M.I.C.M., C-597/19, EU:C:2021:492, punctul 88).

54 Această condiție nu se aplică „cheltuieli[lor] de judecată” sau „[celorlalte] cheltuieli” vizate la articolul 14 din Directiva 2004/48. În consecință, potrivit acestei dispoziții, contravenienților individuali li se poate impune, în principiu, să plătească titularului drepturilor de proprietate intelectuală totalitatea acestor cheltuieli, cu condiția ca acestea să fie rezonabile și proporționale (a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 iunie 2021, M.I.C.M., C-597/19, EU:C:2021:492, punctul 89).

55 Cu toate acestea, Curtea a admis că, atunci când transpun, în ordinea lor juridică internă, norma generală prevăzută la articolul 14 din Directiva 2004/48, statele membre pot prevedea tarife forfetare. Curtea a precizat însă că tarifele respective trebuie să garanteze că cheltuielile care, potrivit reglementării naționale de transpunere, pot fi suportate de partea care cade în pretenții sunt rezonabile și că nici cuantumurile maxime care pot fi pretinse pentru aceste cheltuieli nu

sunt prea puțin ridicate în raport cu tarifele practicate în mod normal de un avocat în domeniul proprietății intelectuale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iulie 2016, United Video Properties, C-57/15, EU:C:2016:611, punctele 25, 26, 30 și 32).

56 Astfel, dacă contravenientul nu ar putea fi obligat decât la rambursarea unei părți reduse din onorariile de avocat rezonabile suportate de titularul dreptului de proprietate intelectuală lezat, efectul disuasiv al unei acțiuni în contrafacere ar fi redus în mod serios, contrar obligației generale prevăzute la articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2004/48, precum și obiectivului principal urmărit de aceasta din urmă, care constă în asigurarea unui nivel ridicat de protecție a proprietății intelectuale în cadrul pieței interne, obiectiv care este evocat în mod expres în considerentul (10) al acestei directive, în conformitate cu articolul 17 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iulie 2016, United Video Properties, C-57/15, EU:C:2016:611, punctul 27).

57 În plus, este de competența instanței naționale să verifice de asemenea dacă cuantumul previzibil al cheltuielilor de judecată care pot fi acordate titularului drepturilor de proprietate intelectuală este de natură să o descurajeze să își valorifice drepturile în justiție, având în vedere sumele care rămân în sarcina sa cu titlu de cheltuieli extrajudiciare efectuate, precum și utilitatea acestora pentru acțiunea principală în repararea prejudiciului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 iunie 2016, Hansson, C-481/14, EU:C:2016:419, punctul 63).

58 În al doilea rând, pe lângă un control al caracterului rezonabil și proporțional al cheltuielilor recuperabile, articolul 14 din Directiva 2004/48 prevede că norma generală de repartizare a acestor cheltuieli nu se aplică în cazul în care echitatea interzice să se impună părții care cade în pretenții rambursarea cheltuielilor efectuate de partea care a obținut câștig de cauză, chiar și atunci când acestea sunt rezonabile și proporționale.

59 Curtea a apreciat că această dispoziție vizează normele naționale care permit instanței, într-un caz particular în care aplicarea regimului general în materie de cheltuieli de judecată ar conduce la un rezultat considerat ca fiind injust, să înlăture aplicarea normei generale, cu titlu de excepție. Cu toate acestea, Curtea a precizat că echitatea, prin însăși natura sa, nu poate justifica o excludere generală și necondiționată a unei rambursări a cheltuielilor care depășesc un plafon dat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iulie 2016, United Video Properties C-57/15, EU:C:2016:611, punctul 31).

60 În al treilea rând, conform articolului 14 din Directiva 2004/48, interpretat în lumina considerentului (17) al acesteia, reglementarea națională care transpune acest articol 14 trebuie, în orice caz, să permită instanței care are sarcina de a pronunța obligarea la plata cheltuielilor de judecată să țină seama, în fiecare caz, de caracteristicile specifice ale acestuia din urmă.

61 Astfel, în temeiul acestor caracteristici specifice, instanța națională ar putea în special să țină seama de caracterul actual al operei, de durata publicării, de faptul că încălcarea drepturilor a fost săvârșită de o persoană fizică în afara activității sale profesionale sau comerciale, precum și, după cum reiese din considerentul (17) al Directivei 2004/48, de caracteristicile specifice ale dreptului de proprietate intelectuală respectiv și, eventual, de caracterul intenționat sau neintenționat al încălcării săvârșite.

62 Pe de altă parte, în cadrul acestei luări în considerare a caracteristicilor specifice ale fiecărui caz, este de asemenea necesar ca instanța de trimitere să poată verifica, în conformitate cu obligația generală prevăzută la articolul 3 din Directiva 2004/48, în special caracterul loial, echitabil și

neabuziv al unei cereri de obligare la plata cheltuielilor de judecată aferente cheltuielilor unui reprezentant pentru o scrisoare de punere în întârziere (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 iunie 2021, M.I.C.M., C-597/19, EU:C:2021:492, punctele 93 și 94).

63 În ceea ce privește reglementarea națională în discuție în litigiul principal, și anume articolul 97a din UrhG, acesta prevede că cheltuielile recuperabile sunt reduse aplicând acestora o valoare a litigiului maximă de 1 000 de euro în cazul în care persoana pusă în întârziere este o persoană fizică ce nu utilizează opere protejate sau alte obiecte protejate pentru activitatea sa comercială sau pentru activitatea sa profesională independentă. Totuși, acest articol 97a prevede la alineatul 3 a patra teză o excepție în ipoteza în care valoarea menționată este inechitabilă în împrejurările specifice ale speței.

64 Articolul 14 din Directiva 2004/48 nu se opune unei astfel de reglementări, din moment ce aceasta urmărește să asigure că cheltuielile care trebuie suportate de partea care cade în pretenții sunt rezonabile și proporționale, cu condiția să ofere instanței însărcinate să pronunțe obligarea la plata cheltuielilor de judecată posibilitatea de a ține seama, în fiecare caz, de caracteristicile specifice ale acestuia din urmă.

65 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că articolul 14 din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care prevede că, într-o situație în care încălcarea unui drept de proprietate intelectuală a fost săvârșită de o persoană fizică în afara activității sale profesionale sau comerciale, rambursarea „[celorlalte] cheltuieli”, vizate de această dispoziție, pe care titularul acestui drept o poate pretinde se calculează forfetar, pe baza unei valori a litigiului limitate de această reglementare, cu excepția cazului în care instanța națională consideră că, ținând seama de caracteristicile specifice ale speței care îi este dedusă judecății, aplicarea unei astfel de limitări este inechitabilă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

66 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a zecea) declară:

1) **Articolul 14 din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală trebuie interpretat în sensul că cheltuielile efectuate de un titular de drepturi de proprietate intelectuală în temeiul reprezentării sale de către un avocat în vederea asigurării respectării acestor drepturi pe cale extrajudiciară, precum cheltuielile legate de o punere în întârziere, intră în sfera noțiunii „celelalte cheltuieli”, în sensul acestei dispoziții.**

2) **Articolul 14 din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care prevede că, într-o situație în care încălcarea unui drept de proprietate intelectuală a fost săvârșită de o persoană fizică în afara activității sale profesionale sau comerciale, rambursarea „[celorlalte] cheltuieli”, vizate de această dispoziție, pe care titularul acestui drept o poate pretinde se calculează forfetar, pe baza**

unei valori a litigiului limitate de această reglementare, cu excepția cazului în care instanța națională consideră că, ținând seama de caracteristicile specifice ale speței care îi este dedusă judecății, aplicarea unei astfel de limitări este inechitabilă.

Semnături